

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่างและพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับโทรทัศน์ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ระหว่างประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับโทรทัศน์ระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียจ่ายมีสมมติฐานดังนี้

1. ลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีมีความแตกต่างกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย
2. ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียจ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน
3. ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียจ่ายมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน

การวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียจ่าย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ 400 คน ซึ่งได้

มาจากการเปิดตาราง Taro Yamane และวิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น
 คอนคือการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ, การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและการสุ่มตัวอย่างแบบ
 บังเอิญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การนำเสนอเป็นตารางแสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
 เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้การหาค่าทางสถิติ T-TEST, CHI-SQUARE
 เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย
 ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากร

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งหมด 400 คน เป็นเพศหญิง 261 คน
 เพศชาย 139 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบ
 อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีรายได้โดยรวมของครอบครัวต่อเดือนประมาณ 20,000-
 30,000 บาท

1.2 การวิเคราะห์การใช้เวลาว่าง

กลุ่มตัวอย่างโดยมากมีกิจกรรมในเวลาว่างคือการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ และ
 มีความสนใจที่จะพักผ่อนอยู่บ้านเวลาว่างมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าการศึกษาคำคัญที่สุด

1.3 การวิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับโทรทัศน์ทุกวัน เวลาเฉลี่ยในการเปิดรับโทรทัศน์
 ในวันธรรมดาประมาณ 1-3 ชั่วโมง และเวลาเฉลี่ยที่เปิดรับในวันเสาร์-อาทิตย์คือ 2 ชั่วโมงแต่
 ไม่ถึง 5 ชั่วโมง โดยเปิดรับช่วงเวลา 21.00-24.00 น. เป็นส่วนใหญ่และตนเองเป็นคนตัดสินใจ
 เลือกดูรายการต่าง ๆ ไม่มีใครแนะนำ ซึ่งจะดูเพียงอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้ทำอย่างอื่น
 ร่วมด้วย สถานีโทรทัศน์ที่เลือกดูอันดับหนึ่งสำหรับผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีคือ
 สถานีคือสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 รองลงมาตามลำดับคือสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และไอทีวี ขณะที่
 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายเลือกเปิดรับจากสถานีโทรทัศน์ยูทีวีเป็นอันดับหนึ่ง รอง
 ลงมาตามลำดับคือ ไอบีซีและสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เหตุผลที่เลือกดูโทรทัศน์สำหรับผู้เปิดรับ
 โทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีคือเพื่อได้รับข่าวสารที่ทันโลก/ทันเหตุการณ์ ส่วนผู้เปิดรับโทรทัศน์
 ประเภทเสียค่าใช้จ่ายเหตุผลที่เลือกดูโทรทัศน์เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากภาระงาน/เรียน
 รายการที่เลือกดูบ่อยครั้งที่สุดคือรายการข่าวในประเทศ

1.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจจากการเปิดรับโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรายการข่าวมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพอใจในการเปิดรับโทรทัศน์ เนื่องจากโทรทัศน์มีความรวดเร็วและทันเหตุการณ์ในการนำเสนอรายการมากที่สุดกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

1.5 การวิเคราะห์การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์

กลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีได้รับประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุดในด้านที่ทำให้ได้รับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ขณะที่ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายได้รับประโยชน์ด้านทำให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียดและได้พักผ่อน

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1

ลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีมีความแตกต่างกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย ผลการวิจัยพบว่า

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีสัดส่วนของเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีสัดส่วนของอายุในช่วงต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีสัดส่วนของระดับการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยกลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายจะมีระดับการศึกษาสูงกว่าผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี

1.4 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีสัดส่วนของอาชีพต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.5 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีสัดส่วนของรายได้โดยรวมของครอบครัวแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยกลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายจะมีรายได้โดยรวมของครอบครัวสูงกว่า

1.6 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีสัดส่วนการดำเนินกิจกรรมในเวลาว่างแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยลำดับของการดำเนินกิจกรรมของผู้ทั้งสองประเภทจะแตกต่างกัน กล่าวคือผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีจะดูทีวีเป็นอันดับแรกและทำงานอดิเรก, ซอปปิ้งเป็นลำดับรองลงมา ขณะที่ผู้ดูโทรทัศน์ประเภทเสีย

ค่าใช้จ่าย จะคูทีวีเป็นอันดับแรกและเล่นเกมส็กค/กมส็กคอมพิวเตอร์, พักผ่อนต่างจังหวัด, ดูภาพยนตร์ที่โรงภาพยนตร์เป็นลำดับรองลงมา

1.7 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยผู้เปิดรับทั้งสองประเภทจะมีความสนใจตรงกันที่จะพักผ่อนอยู่บ้านเวลาว่างมากที่สุด

1.8 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีแนวทางในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยผู้เปิดรับทั้งสองประเภทจะมีความคิดเห็นตรงกันว่าการศึกษาสำคัญที่สุด รองลงมาคือเห็นว่าปัญหาเศรษฐกิจสำคัญ

สมมติฐานข้อที่ 2

ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ในวันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์) แตกต่างกัน คือกลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายจะเปิดรับมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ในวันเสาร์-อาทิตย์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.3 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์รวมแตกต่างกัน คือกลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายจะเปิดรับมากกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 3

ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

3.1 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีความพึงพอใจในประเภทของรายการโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.2 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีความพึงพอใจในรูปแบบและการนำเสนอรายการทางโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3.3 ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายจะมีการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับมากกว่ากลุ่มรับชมฟรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

โทรทัศน์ประเภทเสีค่าใช้จ่ายเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเปิดรับสื่อทางโทรทัศน์นอกเหนือจากโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี ในการแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ความบันเทิง เพื่อสนองความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ จากการศึกษาตัวแปร ลักษณะทางประชากรพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศ อายุ อาชีพ ต่างกันมีการเปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน ดังที่ แม็คลอคด์และโอคีฟ (McLeod and O'Keefe, 1972.) กล่าวว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการทำนายพฤติกรรมทางการสื่อสารโดยตัวแปรทางด้านประชากร ส่วนใหญ่มักประสบความล้มเหลวเนื่องจากตามทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางพฤติกรรมศาสตร์อธิบายว่า การสื่อสารของปัจเจกบุคคลมีแบบแผนเป็นไปตามกลุ่มทางสังคมที่ตนสังกัดมากกว่า ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะคาดหวังพฤติกรรมทางการสื่อสาร โดยใช้คุณลักษณะทางด้านประชากรเป็นตัวอธิบายเพียงอย่างเดียว ส่วนลักษณะทางประชากรด้านการศึกษาและรายได้ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสีค่าใช้จ่ายแตกต่างกันตรงกับการศึกษาของ (Mcnelly และคณะ (1968)) ที่ว่าคนที่ มีฐานะดีและมีการศึกษาสูง เป็นกลุ่มคนที่ได้รับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด

ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทางโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ในวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ประมาณ 1-3 ชั่วโมง เวลาเฉลี่ยในการดูโทรทัศน์ในวันเสาร์-อาทิตย์ประมาณ 2 ชั่วโมงแต่ไม่ถึง 5 ชั่วโมง และมีความพึงพอใจในรายการข่าวในประเทศ เหตุผลในการดูโทรทัศน์เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน/เรียน สอดคล้องกับที่สุพัตรา เพชรมณี (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ทุกวัน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและเพื่อให้ได้รับข่าวสารที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ เรื่องการใช้สื่อเพื่อสนองความพึงพอใจของมนุษย์ ซึ่งเชื่อว่าผู้รับสารเป็นผู้กำหนดความต้องการของตนเองและประเภทของสื่อที่เลือกใช้ รวมถึงลักษณะของเนื้อหาสาระที่เลือกเปิดรับ ทั้งนี้เพื่อนำมาตอบสนองความพึงพอใจให้มากที่สุด แนวคิดนี้เน้นความสำคัญของผู้รับสาร ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น หากแต่เลือกใช้สื่อและเปิดรับสารที่สามารถสนองความต้องการและความพึงพอใจของคนตามแนวคิดของ Katz, E. and Others, 1974 อ้างถึงในยุบล เบ็ญจรงค์กิจ,

สมมติฐานข้อที่ 1

ลักษณะทางประชากร การใช้เวลาว่าง ของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีมีความแตกต่างกับประเภทเสียค่าใช้จ่าย

จากงานวิจัย สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรกับการใช้เวลาว่างของผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

- เพศ ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องของเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังกราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529) พบว่าเยาวชนในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับสื่อมวลชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากงานวิจัยของคนอื่น ๆ ที่มักพบความแตกต่างในเพศ เช่นงานวิจัยของ วิลโล โกลด์ฮาเบอร์และเยต (Wilo, Goldhabors and Yates, 1980 : 87) กล่าวว่า ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย
- อายุ ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องของอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิบ จิตนิยม (2535) ที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับชมรายการของไอบีซีเคเบิลทีวี และผลการวิจัยของ สุภาพงศ์ ระรวยทอง (2535) พบว่า การเปิดรับข่าวต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ไม่มีความแตกต่างกันในระหว่างกลุ่มอายุที่ต่างกัน
- การศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรบินสัน (Robinson, 1972) พบว่า คนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีการใช้สื่อแตกต่างกัน ยิ่งมีการศึกษาสูงก็จะมีทางเลือกเปิดรับสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาสาระ นอกจากนี้ อารยา สุพุทธมงคล (2533) พบว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์แตกต่างกัน
- อาชีพ ผลการวิจัยพบว่าระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชิบ จิตนิยม(2535) พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับชมรายการของไอบีซีเคเบิลทีวี
- รายได้ ผลการวิจัยพบว่าผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของบุคคลโดยอาศัยตัวแปรรายได้ มักจะคู่ไปพร้อมกับระดับการศึกษา ผู้ที่มีฐานะดี การศึกษาสูง ก็จะเปิดรับข่าวสารที่เป็นเนื้อหาสาระมากกว่าความบันเทิง ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Mcnelly และคณะ (1968) ง่ายใน

บุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534 ที่ว่าคนที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูง เป็นกลุ่มคนที่ได้รับข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุดและการศึกษาของ ศัญญา ศัญญาวิวัฒน์และสุพัตรา เพชร มณี (2526) พบว่ารายการที่ประชาชนในกรุงเทพฯ ชอบดูนั้น กลุ่มที่มีรายได้สูงกว่าจะมีอัตรา ร้อยละที่ดูรายการข่าวสารคดีมากกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ ซึ่งจะชอบดูรายการบันเทิง

- กิจกรรมเวลาว่าง ผลการวิจัยพบว่าระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภท เสียค่าใช้จ่ายมีกิจกรรมยามว่างแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสพรพงษ์ โสธนเสถียร ที่ว่าบุคคลที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตต่างกัน พฤติกรรมการเปิดรับสารจะมีลักษณะที่ต่างกัน ความสนใจและความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่าระหว่างผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี กับประเภทเสียค่าใช้จ่ายไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความสนใจและความคิดเห็น

การใช้แนวทฤษฎีวิวัฒนาการและการดำเนินชีวิตเข้ามาศึกษาโครงสร้างของการ สื่อสารมวลชนและผู้รับสาร เป็นแนวคิดที่มีประโยชน์ เนื่องจากชี้ให้เห็นตัวแปรที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมการสื่อสารของมนุษย์ แต่แนวทฤษฎีนี้ยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีช่องโหว่ที่ไม่อาจ อธิบายพฤติกรรมการรับสารได้เพียงพอ เนื่องจากเน้นความสนใจอยู่ที่แรงผลักดันภายนอก เช่น แรงผลักดันจากโครงสร้างของสังคม ขนบธรรมเนียม โครงสร้างทางวัฒนธรรม บรรทัดฐาน ของสังคม ซึ่งผลักดันให้ผู้รับสารแสดงออกในลักษณะคล้ายตาม (conformity) แต่แรงผลักดัน ภายนอกยังไม่เพียงพอที่จะอธิบายพฤติกรรมของผู้รับสารที่อาจเกิดจากแรงผลักดันภายในตัวผู้ รับสารเอง เช่น แรงจูงใจบุคลิกภาพ ความต้องการและอื่น ๆ

สมมติฐานข้อที่ 2

ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการ เปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่าย มีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์แตกต่างกัน ดังที่ รัตนา เคะธนาชัยกุล (2539) กล่าว ไว้ในงานวิจัยว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการเปิด รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของ มนุษย์ (Selective Process) (อ้างใน พิระ จิระโสภณ : 2529) ที่ว่าข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่าง ๆ นั้น มักจะถูกเลือกอยู่ตลอดเวลา ผู้รับสารแต่ละคนมีความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีการใช้สื่อ การให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือ ตีความและเลือกจดจำข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3

ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการดูโทรทัศน์แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีกับประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีความพอใจในการเปิดรับโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ การที่ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายยอมจ่ายเงินเพื่อเป็นสมาชิกในการเปิดรับ ย่อมต้องคาดหวังว่าความพึงพอใจที่จะได้รับจากการเปิดรับต้องสูงกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความพึงพอใจจากการเปิดรับของสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน นั่นแสดงว่าผู้เปิดรับประเภทเสียค่าใช้จ่ายได้รับความพึงพอใจในระดับที่สูงกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาล์มกรีนและคณะ (Palmgreen and other, 1981) ที่พบว่า การเลือกชมรายการโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังเกี่ยวกับผลตอบแทนความพึงพอใจที่ได้รับจากการชมโทรทัศน์ สำหรับการใช้ประโยชน์พบว่ามีการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน โดยผู้เปิดรับประเภทเสียค่าใช้จ่ายได้รับประโยชน์จากการเปิดรับมากกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี ดังนั้นจากผลการทดสอบสมมติฐาน เราอาจกล่าวได้ว่า ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการเปิดรับโทรทัศน์มากกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรอบแก้ว ปันยารชุน(2539) กล่าวว่า ถ้ามีการใช้ประโยชน์มากก็จะมีความพึงพอใจมาก ในความหมายของคำว่าประโยชน์และความพึงพอใจ โรเซนเกรน (Rosengren) กล่าวว่าไว้ว่าทั้ง 2 คำมีความสัมพันธ์กันอยู่ในแง่ที่ว่าประโยชน์สามารถนำไปสู่ความพึงพอใจ และความพึงพอใจก็อาจได้รับประโยชน์ เพราะฉะนั้น ในการศึกษาอาจจะศึกษาเฉพาะตัวหนึ่งตัวใด โดยมีเป้าหมายทั้ง 2 ตัวก็ได้ การที่ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีและประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process) ที่ว่าข่าวสารที่เข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่าง ๆ นั้น มักจะถูกคัดเลือกอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจมีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับ จะเป็นสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร สอดคล้องกับเมอร์ตัน, ไรท์และเวบเลส (Merton, Write and Wables : อ้างในยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534) ที่กล่าวว่าผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้นเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสาร จะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ลักษณะของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไปและท้ายที่สุดการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อที่ใช้จะแตกต่างกันไปด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ไม่ว่าจะเป็นเวลาในการเปิดรับ หรือความบ่อยครั้งในการเปิดรับมากกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า รายการของโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายมีความหลากหลาย น่าสนใจ ที่สามารถดึงดูดให้ผู้เปิดรับโทรทัศน์เปิดรับบ่อยครั้งมากกว่าโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรี ดังนั้น ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีจึงควรจะหันมาพิจารณารูปแบบรายการที่น่าเสนอให้สนองความต้องการที่หลากหลายในปัจจุบันของผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี ทั้งในด้านสาระประโยชน์และความบันเทิง จากการศึกษาข่าวเป็นรายการที่ผู้เปิดรับทั้งสองประเภทให้ความสนใจมากที่สุด ผู้ผลิตรายการข่าวโทรทัศน์จึงควรจะได้คำนึงถึงความต้องการนำไปใช้ประโยชน์และคัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เปิดรับให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลา 21.00-24.00 น. ควรมีรายการข่าวสั้น ๆ ในช่วงดังกล่าวด้วย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุด

2. จากผลการวิจัยที่ว่า การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้เปิดรับประเภทเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าผู้เปิดรับประเภทรับชมฟรี เราอาจย้อนกลับไปคิดถึงเหตุผลในการตัดสินใจเปิดรับโทรทัศน์ของผู้เปิดรับประเภทเสียค่าใช้จ่าย จะเห็นว่า เหตุผลแรกคือเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน/เรียนและเพื่อให้ได้ข่าวสารที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ ในขณะที่เหตุผลแรกที่เปิดรับโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรีคือเพื่อให้ได้รับข่าวสารที่ทันโลก ทันเหตุการณ์ และเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน/เรียน ซึ่งแสดงว่ารายการของโทรทัศน์ประเภทรับชมฟรียังสนองความต้องการของผู้เปิดรับได้น้อยกว่าที่ผู้เปิดรับคาดหวังไว้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความหลากหลายของรายการ, ความแปลกใหม่ของเนื้อหารายการ, สาระที่ได้จากการรับชม, เวลาในการโฆษณา, การถ่ายทอดสดรายการต่าง ๆ เป็นต้น

3. เพื่อให้ผู้เปิดรับโทรทัศน์ประเภทเสียค่าใช้จ่ายได้รับความพึงพอใจจากการเปิดรับมากขึ้น ผู้นำเข้ารายการจึงควรจะรักษาในเรื่องของความหลากหลายของรูปแบบรายการ และเน้นรายการถ่ายทอดสดให้มากตลอดจนรายการสารคดีและภาพยนตร์ต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้เปิดรับในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากการเปิดรับโทรทัศน์ในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้ทราบว่า มีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจเหมือนหรือต่างกันอย่างไรระหว่างผู้เปิดรับทั้ง 2 ประเภทและเหมือนหรือต่างกับผู้เปิดรับในเขตกรุงเทพมหานครหรือไม่

2. ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่นความคาดหวังในการเปิดรับโทรทัศน์, ทัศนคติของผู้เปิดรับ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้เปิดรับทั้ง 2 ประเภท ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย